

таких ситуаціях немає правил, однозначних істин, простих рішень, їх не можна вирішити на знаннево-репродуктивному рівні (наприклад, скласти модель свого життя, обрати творчий варіант розв'язання проблеми, критично оцінити подію).

Тексти для системи вправ і завдань дібрано за такими критеріями: 1) тематико-змістовим (відповідають соціокультурній тематиці програми, мають високий виховний потенціал, сприяють виробленню ціннісних орієнтацій учнів); 2) структурно-композиційним (мають чітку тематичну і структурну організацію); 3) інформативним (актуальні, цікаві, пізнавальні); 4) мовно-функційним (містять матеріал для спостережень за функціонуванням мовних одиниць, моделі розв'язання комунікативних завдань); 5) психологічним (зміст відповідає віковій групі); 6) адаптованості (адаптація літературних текстів-зразків за такими параметрами: наявність чітких ознак конкретного типу, стилю і жанру мовлення; використання мовного матеріалу, підпорядкованого навчальній меті; наявність мовних концептів – одиниць етнокультурної інформації, які відображають світ українського національного світосприймання предметів і понять; доцільний обсяг текстів; опора на вміння, сформовані в учнів у попередніх класах).

ПІДРУЧНИК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ 11 КЛАСУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ І ПРЕДМЕТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ

*Т. М. Колеснікова, учитель вищої категорії Білоцерківської спеціалізованої природничо-математичної школи I-III ступенів № 16 ім. М. О. Кириленка
В. І. Новосьолова, кандидат пед. наук, старший науковий співробітник*

В освітній процес Білоцерківської спеціалізованої природничо-математичної школи I-III ступенів № 16 імені М. О. Кириленка впроваджено результати наукового дослідження «Методика компетентісно орієнтованого навчання української мови учнів ліцею на рівні стандарту» відділу навчання української мови та літератури. Зокрема, впродовж 2018-2020 н. р. експериментально перевірено і впроваджено в освітню практику підручник української мови для 11-го класу (авторки Н. Голуб, О. Горошкіна, В. Новосьолова), який нині є чинними. Співпраця зінтегрувала наукову, дослідно-експериментальну, освітню, методичну діяльність науковців Інституту педагогіки та вчителів і учнів 11 класу школи.

Процес розвитку активної, творчої і цілеспрямованої особистості учнів здійснюється за допомогою дібраних запитань, завдань і вправ, що утворюють в підручнику методично доцільну систему, спрямовану на досягнення кінцевих результатів – формування ключових і предметної компетентностей.

Підручник містить комплекс інноваційних розроблень/ Уперше у підручнику авторками передбачено системну роботу з мовленнєвими жанрами, що, як свідчить практика, ефективно сприяє соціалізації учнів, формуванню впевненості в собі, активності, ініціативності; виробленню вмінь застосовувати здобуті знання. Вивчення мовленнєвих жанрів сприяє формуванню поведінкових норм і ставлень, здатності учнів до міжособистісного спілкування, що нині має великий суспільний

запит. Підручник задля формування рефлексійної сфери старшокласників спрямовує до виникнення й розвитку в них мотивів освітньої діяльності, розуміння її сенсу, усвідомлення важливості здобутого досвіду й засвоєних знань для власної життєдіяльності; відкриває простір для вияву учнями самостійності, вироблення навичок пошукової діяльності. Рефлексійні вправи дають змогу одинадцятикласникам навчитися усвідомлювати й виробляти власну активну життєву позицію у процесі навчання, здійснювати самоаналіз, володіти навичками самоконтролю власної діяльності. Дидактичний матеріал підручника спрямований на вироблення мовної стійкості й гідності в здобувачів освіти, активізації їхнього творчого потенціалу, розвитку почуття любові до української мови й відповідальності за її розвиток. Однією з особливостей підручника є зосередження уваги в ньому на виявленні інтересів і здібностей майбутніх випускників школи, визначальних у виборі професії; розвиткові оргдіяльнісних умінь, формуванні здатності працювати в команді й індивідуально; формуванні вмінь приймати рішення і бути відповідальними за них; розвиткові вмінь ставити цілі й системно працювати над реалізацією їх; формуванні внутрішнього потреби самонавчання і самовдосконалення впродовж життя.